स्थानीय तहका असल अभ्यास र सिकाई सम्बन्धी अनुभव आदान प्रदान कार्यक्रम आ.व. २०८१/८२

प्रस्तुतकर्ता

दिकेश प्रजापती
(पूर्वाधार शाखा प्रमुख, ईन्जिनियर)

सुनकोशी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
पाङ्ग्रेटार, सिन्धुपाल्चोक, बागमती प्रदेश, नेपाल

मिति २०८२ साल भाद्र १५ गते

स्थान: जिल्ला समन्वय समितिको सभाहल

सुनकोशी गाउँपालिकाको भौगोलिक नक्शा

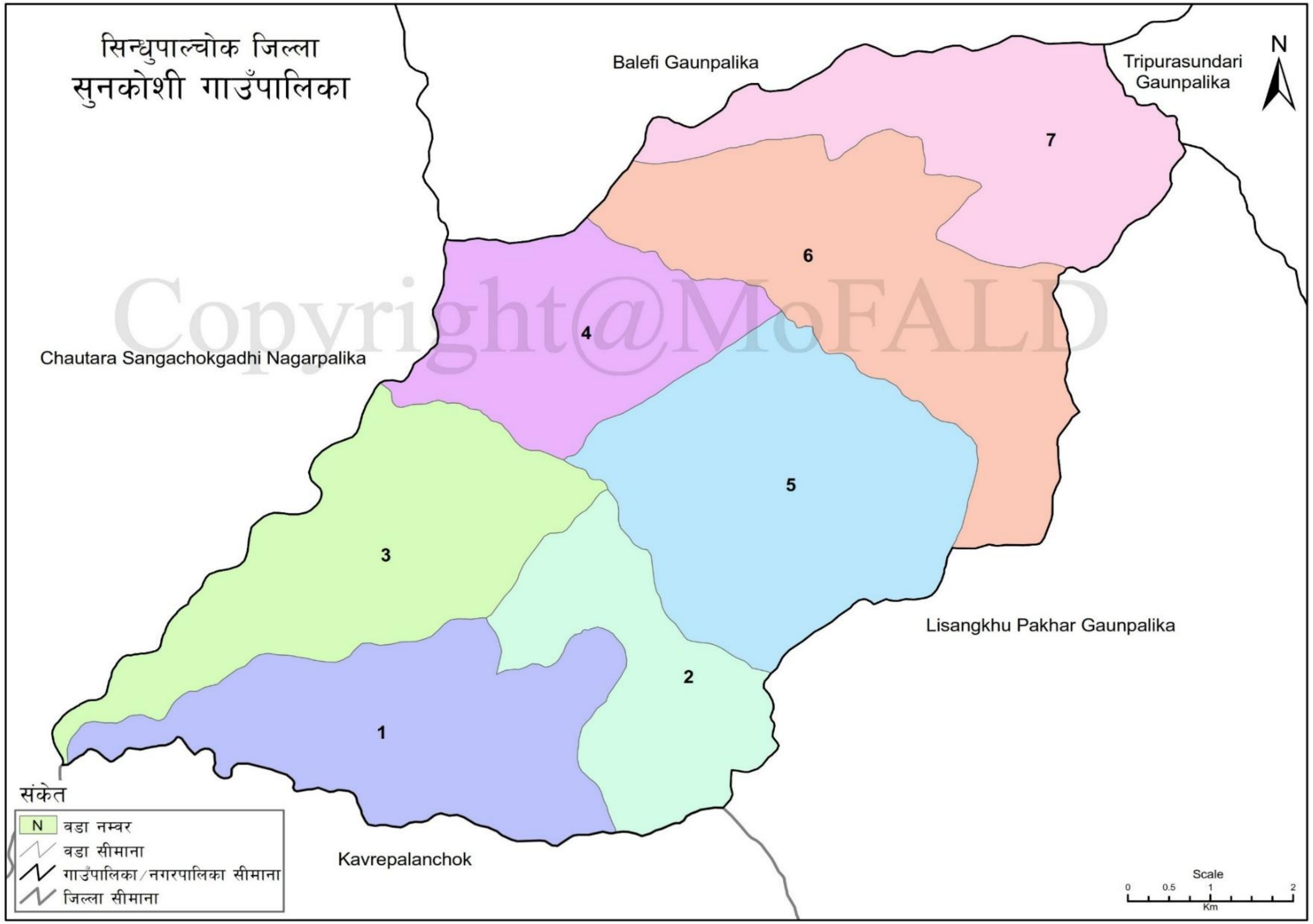

स्रोत: स्थलरुप नक्सा (स्केल १:२५०००/१:५००००), नापी विभाग र जनगणना २०६८, केन्द्रिय तथ्यांक विभाग
तयार पार्ने: गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या तथा सीमाना निर्धारण आयोग

Projection System: MUTM, Spheroid - Everest 1830
LLRC, 2016

गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

- नामाकरण: सुनकोशी गाउँपालिका (वि.स. २०७३ फाल्गुन २७)
- वडा: ७ वटा
- केन्द्र: पाङ्ग्रेटार, सिन्धुपाल्चोक
- जम्मा क्षेत्रफल: ७२.८४ (वर्ग कि.मी.)
- जम्मा जनसंख्या: १८,९०६ (पुरुष: ४८.२%, महिला: ५१.८%)
- आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्या (१५-६४) उमेर समूह: ६५.९१%
- घरधुरी संख्या: ३,९५३
- मातृभाषा: नेपाली(८३.५%), तामाङ (१४.५५%), अन्य(१.९५%)
- धर्म: हिन्दु(७७.२%), बौद्ध (१५.७%), क्रिस्चियन (६.८%), अन्य(०.३%)
- पेशा: कृषि/पशुपालन: ५६.२३%, जागिर: ११.८४%, ज्याला/मजदुरी: ८.२७%
- साक्षरता: ६६.२२%
- शिक्षण संस्था: २९ वटा

सुनकोशी गाउँपालिकाको समग्र अवस्थाको विवरण

सि.नं	विवरण	अवस्था
१	जनशक्ति व्यवस्थापन	क. जम्मा स्वीकृत दरवन्दी: ४२ पदपूर्ति: ३५ रिक्त: ७ ख. हाल कार्यरत जम्मा जनशक्ति: स्थायी: २३ करार: ११ (संघीय प्रदेश ससर्तका कार्यक्रम कर्मचारी बाहेक) ग . कर्मचारी समायोजन पश्चात O & M सर्वेक्षण गरी प्रतिवेदन स्वीकृत: **नभएको** ।
२	प्रशासकीय भवन र पहुँच	क. प्रमुख प्रशासकीय भवन: **छैन** ख. आफ्नै वडा कार्यालय: ७ ग. वडा केन्द्रसम्म सडक पुगेको वडाको संख्या: ७
३	कानून निर्माणको अवस्था	क. ऐनको संख्या: १० ख. नियमावलीको संख्या: ६ ग. कार्यविधि/मापदण्ड/निर्देशिकाको संख्या: ३४
४	विभिन्न योजना तथा दस्तावेज निर्माणको अवस्था	क. आवधिक योजना: **बनेको** (प्रथम) ख. वार्षिक बजेटसँगै तोकिएको ढाँचा अनुरुप मध्यमकालिन खर्च संरचना: **बनेको** (प्रथम) ग. स्थानीय तहको वस्तुस्थिति विवरण: **बनेको (२०८१ सालमा बनेको)** घ. भूउपयोग योजना: **बनेको (२०८० साल)** ङ. स्थानीय भवन निर्माण मापदण्ड: **बनेको (२०८० साल)** च. राजस्व सुधार कार्ययोजना: **बनेको (२०७८ साल)** छ. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली: **नबनेको**

स्थानीय तहको समग्र अवस्थाको विवरण

सि.नं	विवरण	अवस्था
५	स्थानीय तहको मूल्याङ्कन तथा प्रतिवेदन प्रणालीको प्रयोग	क. स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कनको प्राप्ताङ्क: ८६.२ **(गुणस्तर परीक्षण पश्चात)** ख. स्थानीय तहको वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याङ्कनको प्राप्ताङ्क: ८२ ग. मन्त्रालयले तयार गरेको स्थानीय तहको प्रगति अनुगमन प्रणालीमा विवरण प्रविष्टी: **नभएको**
७	न्यायिक समिति सम्वन्धी	क. दर्ता भएका उजुरी/गुनासो संख्या: १३ ख. कारवाही वा फछ्यौंट भएका उजुरी संख्या: १० ग. कारवाही वा फछ्यौंट भएका मध्ये पुनरावेदनमा गएका संख्या: ०
८	वेरुजु सम्वन्धी	क. आ.व. २०८१/८२ सम्मको कायम कुल वेरुजु रकम (रु. हजारमा): ८४६८३.२२८ ख. आ.व. २०८१/८२ मा फछ्यौंट भएको वेरुजु रकम (रु. हजारमा): १५९८२.१९४ **(फछ्यौंट प्रतिशत: १८.८७)** ग. आ.व. २०८२/८३ मा फछ्यौंट गर्नुपर्ने कुल वेरुजु रकम (रु. हजारमा): -
९	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	क. दमकल सेवाको उपलब्धता: **नभएको** ख. फोहोर प्रशोधन केन्द्र: **नभएको** ग. स्यानीटरी ल्याण्डफिल साईट: **नभएको**

स्थानीय तहको समग्र अवस्थाको विवरण

सि.नं	विवरण	अवस्था
१०	सेवा प्रवाह, पारदर्शिता र जवाफदेहिता	क. अनलाईन मार्फत प्रदान गरिएको सेवाको संख्याः **३ (डिजीटल गभर्नेन्स फ्रेमवर्कले तोकेका मध्ये)** ख. नागरिक वडापत्रः **भएको** ग. सूचना अधिकारीः **भएको** घ. गुनासो व्यवस्थापन, सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षण र सामाजिक परीक्षणको लागि कानूनी व्यवस्थाः **भएको** ङ. निगरानी निकाय तथा कार्यालयमा प्राप्त उजुरी संख्याः **१० वटा/फछ्यौट संख्या १० वटा**

आर्थिक वर्ष (२०८१/८२) को खुद आम्दानी र खर्चको विवरण

स्रोतको किसिम		खुद प्राप्त भएको	खर्च	खर्च प्रतिशत
वित्तीय समानीकरण अनुदान	सङ्घ	१०,०६,६०,७२०	१०,०६,६०,७२०	१००%
	प्रदेश	१,०९,७७,०००	१,०९,७७,०००	१००%
सशर्त अनुदान	सङ्घ	२०,०१,०५,४६०.४७	२०,०१,०५,४६०.४७	१००%
	प्रदेश	२,२३,७८,०००	१,९०,०२,५४१	८४.९१%
समपुरक अनुदान	सङ्घ	१,३५,००,०००	१.२५,३२,२८६.००	९२.८३%
	प्रदेश	२,००,००,०००	१,३६,२६,८०८.००	८३.१३%
विशेष अनुदान	सङ्घ	१,२५,००,०००	१,२४,९७,३७९.००	९९.९७%
	प्रदेश	०	०	०
राजश्व बाँटफाटबाट प्राप्त	संघ/प्रदेश	८,५१,२२,५१८.१८	८,५१,२२,५१८.१८	१००%
रोयल्टी	विविध	०	०	०
आन्तरिक स्रोत(स्थानीय तहको राजस्व अधिकार भित्रको मात्र)	स्थानीय	५०,६३,१८४.५७	५०,६३,१८४.५७	१००%
ऋण	अन्य	०	०	०
अन्य (अ.ल्या. भए खुलाउने)	अन्य	३३,९२,०८९	३३,९२,०८९	१००%
जम्मा		४७,४४,९८,९७२.२२	४३,५२,६०,०९५.२२	९१.७३%

विषयक्षेत्रगत विनियोजन र खर्चको अवस्था

सि.नं	विषय क्षेत्र	वार्षिक विनियोजित बजेट		खर्च रकम		खर्च प्रतिशत	
		चालु	पुँजीगत	चालु	पुँजीगत	चालु	पुँजीगत
१	आर्थिक विकास	१,००,४०,०००	३,०६,६०,९२०	७९,१९,४२९.४०	२,८८,७१,३०७.१३	७८.८८	९४.१६
२	सामाजिक विकास	२६,१८,७९,०००	१,११,९०,०००	२३,६०,४१,०६७.२३	९४,३१,७८४	९०.१३	८४.२९
३	पूर्वाधार विकास	२४,२३,०००	१४,७९,५०,०००	२३,२५,५१२.००	१०,२०,६६,९९३.८७	९५.९८	६८.९८
४	वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	४२,६४,०००	५१,५०,०००	४०,९८,२२५.००	२९,५२,७०८	९६.११	५७.३३
५	सुशासन तथा संस्थागत क्षमता विकास	७,७४,१५,६५०	९०,३५,०००	७,१८,७३,५६९.१८	६४,९०,७७२	९२.८४	७१.८४
	जम्मा	**३५,६०,२१,६५०**	**२०,३९,८५,९२०**	**३२,२२,५७,८०३**	**४,७७,४६,५७१**	**९०.५२%**	**७३.४४%**

स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमको विवरण

बजेटको आधारमाः

क्र.सं.	बिबरण	आ.व. २०८१/८२ को योजना संख्या
१.	५० लाख भन्दा बढी बजेटको आयोजना	४
२.	२५+ देखि ५० लाखसम्मको आयोजना	८
३.	५+ देखि २५ लाखसम्मको योजना	४३
४.	५ लाखसम्म बजेटको आयोजना	२३९
	जम्मा	२९४

कार्यान्वयन तह/क्षेत्रको आधारमाः

क्र.सं.	बिबरण	आ.व. २०८१/८२ को योजना संख्या
१.	गाउँ/नगरपालिका स्तरीय	१८२
२.	वडास्तरीय	११२
	जम्मा	२९४

योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन विधिः

क्र.सं.	बिबरण	आ.व. २०८१/८२ को योजना संख्या
१.	उपभोक्ता समिति मार्फत	२६९
२.	निर्माण व्यवसायी मार्फत	२५
३.	अन्य	छैन
	जम्मा	२९४

आ.व.०८१/८२ मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्य

- ५०% लागत साझेदारीमा ६६२ कृषकहरुलाई मिनी टिलर हस्तान्तरण
- सुनकोशी गाउँपालिकाको वडा नं. १ र सुकटे बजार क्षेत्रमा कृषि उपज संकलन केन्द्रको निर्माण कार्य सम्पन्न
- उत्पादनमा आधारित दुध प्रोत्शाहन अनुदान कार्यक्रम अन्तर्गत ६ वटा डेरीबाट २,३०,००७ लिटर दुध संकलन
- राँगो, बोका र बाख्रा पालन तथा गोठ सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत ३४ लाभग्राहीहरुलाई अनुदान वितरण
- २०८२ साल असार २१ गते अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको पालिका घोषणा
- २०८२ साल असार ४ गते पूर्ण खोप सुनिश्चितता तथा दिगोपना घोषणा
- सुनकोशी आधारभूत अस्पतालको सफलतापुर्वक संचालन
- विपतबाट प्रभावित ८ घरलाई पूर्ण स्थायी आवास निर्माण कार्य सुरु
- बैदेशिक रोजगारमा गई मृत्यु भएका दुई कामदारका लाश ल्याउन र सम्बन्धित परिवारलाई क्षतिपूर्ति र बिमाको लागि सहजीकरण
- गृहिणी महिला सशक्तिकरण कार्यक्रम अन्तर्गत ७५ लाभग्राहीहरुलाई मौरी पालन तालिम कार्यक्रम संम्पन्न
- सुनकोशी गाउँपालिकाको वडा नं. ७ मा "लप्सेखोला काप्सल सडक स्तरोन्नति" योजनाबाट पहिलो पटक कालोपत्री सडक (१२०० मि.)को निर्माण कार्य सम्पन्न

आ.व.०८१/८२ मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको फोटो

पूर्ण खोप सुनिश्चितता तथा दिगोपना घोषणा र सुत्केरी संग जनप्रतिनिधि भेटघाट कार्यक्रम

आ.व.०८१/८२ मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको फोटो

५०% लागत साझेदारीमा ६६२ मिनी टिलर हस्तान्तरण

आ.व.०८१/८२ मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको फोटो

प्याज खेति र हिउँदे फलफुलको विरुवा वितरण कार्यक्रम

आ.व.०८१/८२ मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको फोटो

राँगो पालक प्रोत्साहन र खुवा मेसिन अनुदान कार्यक्रम

आ.व.०८१/८२ मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको फोटो

गोठ सुधार कार्यक्रम

आ.व.०८१/८२ मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको फोटो

प्रविधि हस्तान्तरण र १ महिने हातेहोजियारी कार्यक्रम

आ.व.०८१/८२ मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको फोटो

अपाङ्गता जांच सिविर र गृहिणी महिलाहरुलाई मौरी पालन तालिम

आ.व.०८१/८२ मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको फोटो

पूर्ण स्थायी आवास निर्माण

आ.व.०८१/८२ मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको फोटो

कलोपत्री सडक र सिंचाई कुलो निर्माण

आ.व.०८१/८२ मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको फोटो

मेलचौर पेन्डीङ्ग पन्धेरी खानेपानी टयांकी निर्माण (जि.स.स. संग साझेदारी)

आ.व.०८१/८२ मा सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरुको फोटो

जाल्पा मा.वि. कोठे तार घेराबार (जि.स.स. संग साझेदारी)

उल्लेखनिय कार्यहरु मध्ये अनुकरणीय कुनै एक अभ्यासको विस्तृतीकरण

- असल अभ्यासको नामः
  - प्रत्येक वडामा क्रमागत योजना सम्झौता र अनुशिक्षण कार्यक्रम संचालन

- पुर्व अभ्यास तथा अनुभवः
  - सबै वडाहरुको योजना सम्झौता गाउँपालिकाबाट गर्ने गरेको,
  - तोकिएको समयावधि भित्र सम्झौता प्रक्रिया सम्पन्न हुन नसकेको,
  - सम्झौता ढिलो हुनाले कार्य सम्पन्नमा कठिनाई र कामको गुणस्तरमा कमजोरी देखिएको,
  - गाउँपालिकामा अधिकतम चापको कारण सहज र छरितो ढंगले सेवा दिन नसकेको,
  - धेरै योजनाहरु कार्यन्वयन नहुने,

- आर्थिक/सामाजिक प्रभावः
  - ९५% भन्दा बढी योजनाहरुको सम्झौता भएको,
  - छिटो सम्झौता भएको कारण समयमा नै कार्य सम्पन्न भएको,
  - उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरुलाई गाउँपालिका कार्यालयसम्म यात्रा गर्न नपर्दा समय र पैसाको बचत भएको,

उल्लेखनिय कार्यहरु मध्ये अनुकरणीय कुनै एक अभ्यासको विस्तृतीकरण

- परिवर्तन गरिएको मुख्य पक्षहरुः
  - सम्झौता प्रक्रियाको लागि निश्चित समय तोकिएको,
  - तोकिएको समयभित्र प्रत्येक वडाका उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरुलाई उपस्थितिको लागि जानकारी गराईएको,
  - उपस्थित सम्पूर्णलाई योजना सम्झौता देखि भुक्तानीको चरणहरु बारे एक दिने अनुशिक्षण कार्यक्रम संचालन गरिएको,
  - योजनाको सम्झौताको सम्बन्धित वडा कार्यालयबाट अगाडी बढाईएको,

- मूख्य सिकाई र अन्य स्थानीय तहका लागि सुझावः
  - योजना सम्झौता छिटो र सहज भएको,
  - लाभग्राहीहरुलाई सहज भएको,
  - सबै योजनाहरु समयमा नै सम्पन्न भएको

स्थानीय तहले अनुभूत गरेका प्रमुख समस्या

- आन्तरिक श्रोत न्युनतम रहेको,
- भौगोलिक बनावटको कारण विपतबाट बढी प्रभावित भएकोले विकास लक्षित कार्यहरु र निर्मित संरचना र पूर्वाधारहरुको संरक्षण खर्चिलो हुन गएको,
- प्रशासनिक भवन नभएको कारण दैनिक कामकाज र सेवा प्रवाहमा कठिनाईहरु सिर्जना भएको,
- लाभग्राहीहरुको आकर्षण वितरणमुखी कार्यक्रममा बढी र उत्पादनमुखी कार्यक्रममा कम,
- उपभोक्ता समितिमा रुची घट्दै गएकोले समिति गठन गर्न असहज भएको,
- E-bidding प्रक्रियामा ठेकेदारहरुको मिलेमतो र अन्य वाह्य संस्थाहरुको पहुच देखिएको,
- स्थानीय उत्पादित बस्तुहरुलाई बजारीकरणमा समस्या देखिएको,
- बैदेशिक रोजगारी र आप्रवासनको कारण जनसंख्या घट्दो क्रममा रहेको,
- सामुदायिक विद्यालयप्रति आकर्षण घट्दै गएको,
- स्वीकृत बजेटको निकासामा ढिलो भएको कारण कार्य सम्पन्न भएको योजनाको भुक्तानी ढिलो भएको
- सुनकोशी आधारभूत अस्पतालको संचालनमा आर्थिक कठिनाईहरु भएको,

जिल्ला समन्वय समितिले गर्नुपर्ने समन्वय र सहजीकरणको क्षेत्र र अपेक्षा

- आ.व. २०८१/८२ को स्वीकृत ५०% लागत साझेदारी कार्यक्रम "जाल्पा मा.वि. कोठे तार घेराबार" को निकासा हालसम्म नभएकोले छिटो भन्दा छिटो उपलब्ध गर्नुपर्ने,
- कार्य सम्पन्न भएको योजनाहरुको छिटो अनुगमन र मुल्यांकन गरि समयमा नै बजेट निकासा गर्नुपर्ने,
- अधुरो योजनाहरुलाई आगामी आ.व. मा बजेटको सुनिश्चितता गरि निरन्तरता कायम गर्नुपर्ने,
- अन्तरपालिका कार्यक्रम र विकास आयोजनाहरुमा समन्वय गर्न सहयोग गर्नुपर्ने,
- विपतको पुर्वतयारी र विपत पछिको उद्धार कार्यमा तुरन्त श्रोत र जनशक्तिको परिचालनको लागि विपत व्यस्थापनसंग सम्बन्धित सम्पूर्ण निकायहरुसंग समन्वय गर्नुपर्ने,
- स्थानीय तहको आवश्यकता र समस्याहरुलाई माथिल्लो निकाय समक्ष जानकारी गर्नुपर्ने,

सङ्घीय सरकारसँग अपेक्षा

- आन्तरिक श्रोत न्युन भएकोले बिनियोजन भएको अनुदानमा कटौती नगरी निकासा गरिदिने,
- स्थानिय तह अन्तर्गतको मुख्य सडकहरुकोको निर्माण कार्यको लागि आर्थिक सहयोग र निर्मित सडकहरुको नियमित मर्मत कार्यमा ध्यान दिने,
- विपत पूर्वतयारीको लागि आवश्यक सामग्रीहरु उपलब्ध गराई सहयोग गर्ने,
- अस्थायी आवासको किस्ता रकम सहज र छिटो उपलब्ध गराईदिने,
- स्थानीय तह अन्तर्गतका संघिय कार्यक्रम र योजनाहरुको जानकारी स्थानीय तहलाई गराउने,
- कर्मचारीको क्षमता विकासको लागि स्थानीय सेवा प्रवाहलाई असर नपर्ने गरि तालिमहरु संचालन गर्ने,
- स्थानीय तहको कामकाज र सेवा प्रवाहलाई प्रविधिमैत्री बनाउन सहयोग गर्ने,
- सुनकोशी आधारभूत अस्पताललाई व्यवस्थित र सुविधा सम्पन्न संचालनको लागि सहयोग,

धन्यवाद ।